

razbeljeno peč in jemal s saboj kapuna, in čez nekoliko časa ven prišedši, je bil kapun na pol pečen. Drugi, ki je po Angleškem, Francoskem, Laškem in Nemškem skazoval svoje umetnosti, je hodil po razbeljenem železu, je pomakal roke v raztopljeni svinec, si je kapljal raztopljeni svinec na jezik, in si pokladal razbeljeno železo na glavo i. dr. Pervi taki prikazki so ljudi res močno osupnili, posebno one, ki so o naravoznanstvu malo zapopadka imeli, verjetno je toraj, da so mislili, da jim morebiti sam satan pomaga. — Ali vse to se po naravni poti godi. Res je, da bi take hude vročine človeško truplo po naravnih zakonih in po zakonih zdrave pameti ne moglo prenašati, če bi se ne poslužili posebnih pripomočkov, ki prehudo toploto zadržujejo. Navadno imajo taki nezgorljivi glumači posebno mazilo, narejeno iz beljaka, goluna in drugih pridevkov, ž njim si dobro namažejo roke, noge, lase tudi usta, kakor potrebujejo, in to mazilo vročino za nekoliko časa zadržuje, da ne pride do občutljivega mesa; se ve, da je pri vseh teh poskušnjah vendar treba neke posebne previdnosti in spretnosti. Vseh enakih sleparij, kterimi se nevedni tolikanj čudijo, vam tukaj ne bom natanjko razlagal, pri posebnih priložnostih pa vendar hočem nekterih omeniti, da bote tudi vedli take reči si razlagati.

Učen. Hvala lepa, kako dobro je vendar, da človek naravo bolj razume. Tudi mi smo mislili, da kdo vé, kakšna copernija mora to biti. Ker se vse enaki prikazki dajo naravno razložiti, gotovo tudi to, kakor pravijo, da nekteri ogenj jedo nič posebnega ne more biti.

Ljud. Gotovo ne, akoravno to dejanje gledalce močno osupne. Kadar glumači to hočejo storiti, si z raztopljeno gumo dobro namažejo ustnice, zobe, jezik, nebo, sploh vsa usta, potem vzamejo košček dobro kuhanega mesa pomočijo ga v vinski cvet, ga prižgejo in z vilicami jedo, ne dabi si usta opekli.

Učen. Zdaj se nam več ne bo tako čudno zdelo, kadar bomo kaj enakega slišali pripovedovati ali pa sami gledali s svojimi očmi. (D. p.)

O spisji.

(Dalje.)

Nekoliko težje so one vaje, kjer se berilna vaja predrugači, da dobi ona drugo jedro. Tako se more n. pr. 44. berilna vaja v ženski spol prestaviti, kjer naj se vzame namesto „suknje“, kaka ženska obleka. Pri 85. ber. vaji naj se spremeni „sir“ v „kos ostrupljenega mesa“. Nasledke, ktere je ono prouzročilo, se zraven na koncu v enem stavku pristavijo, ravno tako se spremeni potem nauk, tako: Kdor drugim jamo koplje, i. t. d. To se more tudi za napis porabiti. Tako najde učitelj obilne prilike, delati v tem smislu, kar otroke neizrečeno veseli. Se vé, da se

mora to pri berilnih vajah do dobrega obdelati preje ustmeno, in še le potem se tako predrugačeno spisuje. Ako bi hotel učitelj opustiti spisovne vaje, bi bilo to ravno tako škodljivo, kakor preobloženje z njimi. Srednji pot, zlati pot! — Ko so učenci tako dobro napredovali, pridejo polagoma do nalog, kjer imajo pa že bolj z določenimi oblikami opraviti. Vendar se je treba pa tudi pri teh vajah ozirati na učno snov in na napredek učencev. Pri popisovanju vidnih reči (na pr. orodja, živali, rastlin i. t. d.) naj učitelj dovoli učencem, da snov za ukazani načert sami poiščejo. Vaje te verste naj pa se prično vselej s tem, da poda učitelj splošen popis kake reči (n. pr. table, mize i. t. d.), potem naj pa učenci opišejo po tem zgledu kako določeno reč (ravno to in to). Po enem zgledu naj se vselej več drugih nareja. Prirodopisni nauk podaja učitelju obilno prilike za popisovanje. Vendar so pa vedno za to stopinjo še najložje in najboljše tiste vaje, ktere izvirajo iz beril in se naslanjajo na nje. — Nekoliko više verste vaje so pa one, kjer veljajo načerti, kteri pripadajo vsem rečem ene in tiste verste, brez malega razločka, ktere služijo potem za sestavljanje. Za popisovanje živali bi bilo n. pr. vprašanja: Kteri versti živali se prišteva? — Popis telesa sploh, glave in drugih delov. Noge s persti ali parklji, rep, hrana, korist ali škoda, glas, družina. Za popisovanje rastlin bi bil naslednji načert: Ime rastline. Kraj, kjer raste? Čas cvetja. Popis posameznih delov, kakor: korenine, debla i. t. d. Korist ali škoda. — Načert za popisovanje orodja, obleke, priprave i. t. d. bi bil na pr.: Kaj je stvar? — Čemu je? — Kdo jo nareja? — Iz česa? — Ktere dele ima? — Ktere verste poznate? Za primerjevanje enakosti in neenakosti n. pr. krave in ovce. Enakosti: domače živali, noge, parklji, živež, korist. Neenakosti: Velikost, obleka, glas, roge i. t. d. — Take in enake načerte naj si učenci dobro v spomin vtisnejo na obilnih zgledih. Učitelj pri tem vendar ne sme prezirati, da je vsako delo tem bolje, čim laže in krajše je. Za dobro in lepo gradivo naj pa učitelj vedno skerbi, ter se za nauk skerbno pripravlja. Na dobro obdelani njivi se kmalo pokaže lep sad. Da naj se vsaki teden eden boljših spisov lepo prepíše v zvezek, je sploh znano. Slabi, neredni in pomanjkljivi spisi niso učitelju v čast!

(Konec prih.)

O t e c

Marko Pohlin.

I.

Slovstvo slovensko se loči v staro in novo. Staro se je pričelo bilo v IX. veku po duhovnih redovnikih ali menihih, in je napredovalo največ po duhovnikih nekaj v glagolici, nekaj v cirilici, nekaj pa